

Økonomikrisen rammer studentene hardt: sliter med å finne jobb og bolig

«For å klare å bo der måtte jeg faktisk ha solgt bilen min!», forteller Kenneth Bergerud (22).

Den pågående økonomikrisen har begynt å prege studentlivet i Norge på en alvorlig måte. Med stigende leiepriser, færre deltidsjobber og økt press på studielånet, opplever mange studenter i Norge en tøffere hverdag enn før. Dette påvirker deres mentale helse og utdanning. Spesielt studenter tilknyttet Studentsamskipnaden i Oslo og Akershus (SIO) og Studentsamskipnaden i Østfold (SIØ) føler presset på økonomien.

I 2024 står Norge ovenfor en økonomisk realitet som kjennetegnes av høy inflasjon, stigende renter, og økende levekostnader. For unge studenter er dette en usikker tid, spesielt i Oslo, hvor kostnadene for både bolig og livsopphold har steget dramatisk, og i Østfold, der jobbmulighetene ikke er store og stipendet ikke rekker til. Nå er mulighetene er færre enn noen gang.

Boligmarkedet og studentboliger i Oslo og Østfold

I Oslo er etterspørselen etter studentboliger høyere enn tilbudet de allerede har, noe som gjør det utfordrende for mange å finne passende og rimelige boliger. Kartlegging av boligmarkedet viser at de mest populære områdene har leieprisene som har nådd nye høyder. Mange studenter rapporterer om lange ventelister for studentboliger, og mange må ta til takke med dyrere leiligheter som ofte er utenfor deres budsjett. I Oslo har leieprisene steget med 8,46% fra 2022 til 2023. ifølge **SSB (3)** (Statistisk sentralbyrå) var den gjennomsnittlige leieprisen for en 2 roms leilighet i Oslo i 2023 13 850, opp fra 12 770 kroner året før, som er skremmende å tenke på leieprisene i 2024, snart 2025.

Leieprisene øker også i Østfold. I løpet av de siste tre årene har leieprisene i Fredrikstad og Halden økt betydelig. Ifølge **SSB (3)** (Statistisk sentralbyrå) har prisen for et ett-roms-leilighet steget fra 6 380 kroner i 2020 til 7 270 kroner i 2023. Denne prisøkningen gjør situasjonen utfordrende også for studenter ved Høgskolen i Østfold, hvor leiekostnadene

nå begynner å nærme seg nivået i større byer. Selv om prisene fortsatt er lavere enn i Oslo, opplever mange studenter i Halden og Fredrikstad at høyere leiepriser kombinert med få deltidsjobber gjør det vanskelig å få økonomien til å gå rundt.

Mangelen på studentboliger har utviklet seg til et alvorlig problem. Flere universiteter melder om lange ventelister, noe som presser mange studenter til å søke seg til det private leiemarkedet, der leieprisene er betydelig høyere. Ifølge en nyhetsartikkel fra VG (5) tidligere i år har leieprisene i Oslo for studentboliger steget til over 8000 kroner i gjennomsnitt for et enkelt rom i kollektiv. Situasjonen har ført til at SIO måtte iverksette flere tiltak for sine studenter, inkludert en midlertidig løsning der studenter kan bo i sovesaler sammen med opptil 20 andre, dele ett bad og betale en leie som tilsvarer gjennomsnittskostnaden for et privat rom med eget bad i Østfold.

Cathrine Kolberg (21) fra Sarpsborg, en student som nylig flyttet til Oslo, uttrykker sin frustrasjon om problemet:

«Jeg synes de burde tilby flere studentboliger til studentvennlig pris. Det har i flere år vært et problem at studenter ikke finner bolig, spesielt i storbyene som Oslo. Det siste året har studentsamskipnaden i Oslo bygget flere studentboliger, men prisene på disse har blitt enda høyere. Så høye at det ikke lenger

er til studentvennlige priser. Noen av de høyeste prisene på singel boliger ligger over 12000kr i mnd. Dette er priser som ikke går an å betale med kun støtte fra Lånekassa».

Kolberg (21) betaler nå i 2024, 9000 kroner uten inkludert strøm og internett i Oslo.

Foto: Cathrine Kolberg.

NSO retter kraftig kritikk mot studentpolitikken: Studenter sliter under økonomisk press

De siste årene har den Norske studentorganisasjon (NSO) intensivert kritikken mot både nåværende og tidligere politikere, med fokus på manglende tiltak i studentpolitikken. Organisasjonen peker spesielt på den eksplosive økningen i boligpriser, samt mat- og levekostnader, som stadig gjør det vanskeligere for studenter å få endene til å møtes.

Boligpolitikken og studiestøtten har stått i sentrum for NSOs arbeid, og situasjonen beskrives som uholdbar for mange. Ifølge Universitas koster en gjennomsnittlig studentbolig nå 7400 kroner per måned, samtidig som prisene på mat og drikke har økt med hele 12,1 % det siste året. Denne økonomiske belastningen rammer særlig studenter som allerede lever på stramme budsjetter, og fører til at stadig flere faller utenfor det NSO omtaler som en presset velferdsstat.

Den Norske studentorganisasjon (NSO) har i flere år kjempet for å øke studiestøtten til 1,5G (grunnbeløpet i folketrygden), som de mener vil gi studenter en tryggere økonomisk hverdag og mer rom til å fokusere på studiene. En slik økning ville gi studentene en større økonomisk sikkerhet, noe som NSO mener er avgjørende for å redusere stress og bekymringer knyttet til høye levekostnader. Selv om regjeringen ikke har gått med på å gi ekstra økonomisk tilskudd til studentboliger, har de satt som mål å bygge 1 650 nye studentboliger. Kostnaden for dette anslås til 1,45 milliarder kroner, hvor det ikke er et garanti på en prisjustering fra samskipnadene (Universitas (2)).

Utfordringer i jobbmarkedet og økonomisk usikkerhet

Bildetekst: Flere studenter er nødt til å jobbe ved siden av studiene. Foto: Astrit Qerimi.

Det er ikke bare boligmangel som skaper stress; det er også få tilgjengelige deltidsjobber for studenter. Mange forteller at det har blitt vanskelig å finne arbeids ved siden av studiene, og dette påvirker økonomien negativt. Flere studenter uttrykker bekymring for om de kan kombinere studier og arbeid på en bærekraftig måte. I en artikkel fra **NRK (4)** fremheves den økonomiske realiteten mange studenter møter: studielivet er ikke lenger bare et spørsmål om å lære, men også om å overleve økonomisk. Flere studenter uttrykker at en deltidsjobb er en nødvendighet for å dekke grunnleggende utgifter som husleie, mat og transport. For mange betyr dette at jobb og inntekt prioriteres foran selve utdanningen.

Her kan vi ha videoer av studenter som jobber i ulike yrker for å få fram et poeng: «Flere studenter veldig og er nødt til å ha en deltidsjobb ved siden av studiene». «Ettersom vi ikke får nok av lånekassen må vi finne en løsning selv, selv om det går utover studiene...». «Vi har et stort press på oss, og flere har ikke luksusen av å kunne bo hjemme, så da må vi tjene inn penger til å betale og».

«Jeg bor ikke billig så hele stipendet jeg får utbetalt av Lånekassen går til leie, strøm og internett. På grunn av dette er jeg nødt til å ha en deltidsjobb ved siden av studiet. Det går ganske mye tid til jobb, og det er en relativt krevende jobb som gjør at jeg er veldig sliten

når jeg kommer hjem igjen. Da blir det vanskeligere å sette seg ned med skolearbeid når jobbdagen er ferdig.», forteller Kolberg (21).

Da spurte vi Kolberg (21) om hvorfor hu har valgt å ha en krevende deltidsjobb ved siden av studiene: «Stipendiet vi får utbetalt dekker kun det jeg må betale for å bo, så for å ha penger ved siden av måtte jeg skaffe en jobb. Jobben jeg har er et stykke unna, så mye tid går også på reise til og fra. Dette gjør at jeg får mindre tid hjemme og på skolen for å jobbe med studiene».

Lavere priser, men færre jobber i Østfold

Studentene i Østfold, som bor ved studentsamskipnaden i Østfold (SIØ) har en helt annen situasjon enn studentene i Oslo (SIO). Selv om boligprisene i regionen er betydelig lavere enn i Oslo, sliter fortsatt mange studenter med å få økonomien til å gå opp. Ettersom det er færre elever i Høgskolen i Østfold enn i Oslo, er tilbudet om studentboliger bedre og billigere.

Studentenes utfordringer i Østfold

Kenneth Bergerud (22), en student ved Høgskolen i Østfold, deler sin opplevelse av å bo på Remmen og de økonomiske utfordringene som følger med.

Foto: Chelsea Mihaylova.

«Jeg bor nå i et kollektiv med åtte personer og betaler 5200 kroner i måneden. Det går akkurat rundt med økonomien,» forteller han. Tidligere forsøkte han å bo alene på en enkelthybel ved Remmen, men det ble raskt for dyrt. «Den kostet 6500 kroner i måneden, og uten jobb var det umulig å få det til å gå opp,», forteller han.

Kenneth forklarer at den økonomiske støtten fra Lånekassen knapt dekker hans faste utgifter. «Den støtten jeg får fra Lånekassen dekker akkurat mine obligatoriske utgifter hver måned,» sier han. Han sammenligner situasjonen med Oslo og påpeker at høyere leiekostnader der ville gjort det helt uholdbart.

«Om jeg skulle ha betalt for leie i Oslo, i tillegg til mine nåværende utgifter, ville det kostet mer enn hele støtten jeg får fra Lånekassen. For å klare å bo der måtte jeg faktisk ha solgt bilen min!», legger han til med en fortvilet mine.

For å ha penger til overs til fritidsaktiviteter eller uforutsette utgifter, har Kenneth vært nødt til å søke jobb langt utenfor Halden. «Jobbmulighetene i Halden er svært begrensede, så jeg måtte søke på jobber i andre byer som Fredrikstad, Sarpsborg og Moss,» forklarer han. Etter en lang prosess endte han til slutt opp med en jobb, men det har sine egne utfordringer. «Jobben jeg fikk tilsvarer 50 minutter hver vei å kjøre, og det krever både tid og penger til bensin.»

Ekspertens syn på saken

En professor ved Høgskolen i Østfold kommenterer problematikken og retter en tydelig appell til myndighetene:

«Jeg syns staten skal gi alle som velger å ta en utdannelse støtte i form av høyere stipend enn det de har i dag. De som starter et langt studie er økonomisk svært sårbare. Det er vanskelig å leve på lånekassa alene, og arbeid ved siden av kreves. Jeg syns det blir en FOR stor belastning på den stakkars studenten som jobber for å få endene til å møtes.»

Professorens uttalelse understreker hvor presset situasjonen er for mange studenter, og hvordan den nåværende støtten ikke er tilstrekkelig for å sikre en trygg studietid.

Kenneths historie fra Østfold og Catrine Kolbergs erfaringer fra Oslo setter et skarpt lys på hvordan økonomiske utfordringer rammer norske studenter uansett hvor de bor. Lavere husleier i distriktene hjelper lite når jobbmulighetene er få, mens skyhøye leiepriser og sterk konkurranse om deltidsjobber i hovedstaden tvinger studenter til å prioritere arbeid fremfor studier. Felles for begge situasjonene er at studentene står i en nasjonal krise som krever politisk handling.

Hvis regjeringen ønsker å sikre fremtidens arbeidskraft og en velutdannet befolkning, må det komme konkrete tiltak som gir studentene økonomisk trygghet. Økt støtte fra Lånekassen, flere rimelige studentboliger og bedre tilgang til deltidsjobber er nødvendige skritt for å løfte studentenes velferd. Når stadig flere opplever studietiden som et økonomisk mareritt, er det tydelig at dagens politikk ikke lenger er tilstrekkelig. Studentene trenger hjelp – nå.

Referanser:

Høgskolen i Østfold. (2022). *Resultater fra SHoT-undersøkelsen 2022 ved Høgskolen i Østfold*.
<https://www.hiof.no/om/utdanningskvalitet/studentevalueringer/shot/resultater-shot-hogskolen-i-ostfold-2022.pdf>

2. Hoff, S. E., & Aasaaren, G. (2022, October 13). *Dette betyr statsbudsjettet for deg*. Universitas. <https://www.universitas.no/statsbudsjettet-studentpolitikk-studentvelferd/dette-betyr-statsbudsjettet-for-deg/359499>

3. Statistisk sentralbyrå. (2022). *Leiemarkedsundersøkelsen*. Hentet fra <https://www.ssb.no/statbank/table/09895/tableViewLayout1>

4. NRK. (2023). *Stram økonomi for studenter: – Kan ikke studere uten en deltidsjobb*. Hentet fra https://www.nrk.no/sorlandet/stram-okonomi-for-studenter_-kan-ikke-studere-uten-en-deltidsjobb-1.16515844

5. VG. (2023). *Leieprisene til værs: Rammer studentene veldig hardt*. Hentet fra <https://www.vg.no/nyheter/i/nywnon/leieprisene-til-vaers-rammer-studentene-veldig-hardt>